

Meséljünk gyermekeinknek!

Az emberi fantázia, a gondolkodás fejlődésében, az egész személyiség alakulásában nagy szerepe van annak, hogy mesélünk-e gyermekeinknek.

Minden gyermek igényli, szereti a mesét! A mesevágó vagy meseszomj minden kultúrában jelen van. A mitológia vagy a mesék egyetlen nagy világképből származnak. Vekerdy Tamás ismert pszichológus szerint: „A Jó és a Rossz ellentéte, a varázsos, mágikus hatalmak a kiterjesztett emberi tudat lényei.” A filmes mesék is erre az igényre válaszolnak. Pl. A Csillagok háborúja is mesés, mitologikus lényekkel van benépesítve.

A mesét azonban hallgatni kell! Ez az igazi mese, nem a vetített, a diavetített, vagy a képernyőn, moziban látott.

Modern korunk televíziós kultúrája „leszoktatja” a gyerekeket a meséről. Egyrészt a képek megragadják, nem lehet tőle elszakítani őket, mert a film egy külső kép, ami gyorsan mozog, s szinte lényegtelen, hogy értjük-e, „nézni kell” Ez a külső kép azonban leszoktatja a gyerekeket arról a fajta lassú, belső képkészítésről, fantáziamozgatásról, valamint a feldolgozás számtalan formájáról, amire egyébként nagyon nagy szükségük lenne. Gyakran kerülnek be az óvodába a gyerekek úgy, hogy nem tudnak játszani, és nem tudnak mesét hallgatni.

A játéktevékenység és a mese összefügg egymással -mindkettő a belső fantázia működéséhez kapcsolódik.

Aki nem tud igazán mesét hallgatni, és nem tud igazán játszani, az rendkívül nyugtalan lehet, mivel elmarad az élményeinek belső feldolgozása.

Ezért fontos a felnőttek, a szülők szerepe, mintanyújtása ezen a területen is! Mesélni és játszani is kell együtt! Leülni, és együtt eljátszani, elmesélni vagy elbábozni, ami pl. a gyermekkel történt, amit aznap látott, átélt. Később így tudja a gyermek maga is egyedül kitalálni, eljátszani saját fantáziájának történeteit.

A mesék általában úgy kezdődnek,: „Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy...”. Ebben ritmus és dallam van, ez egy forma! A mesének tehát formája van, ami könnyen átváltozik egy másik formába, figurába, a gyerek-hallgató esetében a belső képekbe. A dallamosan, ritmikusan hallott mese az, ami igazán felszabadítja az ember fantáziáját. És minél több például a szövegben az ismétlés, annál erősebb a mese én-erősítő hatása is, mert annál ismerősebb a közeg. Ezért szeretik a gyerekek százszor újra mondatni a mesét. A belső kép pedig önmagában is feldolgozás, amelyben feszültségek, vágyak, dühök, ismeretlen jelenségek dolgozódnak fel újra meg újra.

Sokan azt mondják, azért nem mesélnek bizonyos meséket, mert a gyermek számára abban erőszakos lények, történetek vannak. De nem szabad elfelejteni, hogy az olvasott mese említett feldolgozása más, mint a filmen készen elénk táruló látvány.

Vekerdy Tamás szerint: „A filmen a mesei erőszak egészen másként működik. Mert ha azt olvassuk egy magyar népmesében pl., hogy a gonosz mostoha feldarabolja a kiskirályfit ... , aki később feléled, akkor azt mondhatjuk, hogy micsoda brutalitás! De a gyerek, amikor ezt elképzei, önmagával abszolút tapintatos. Nem úgy jár el, mint egy naturális filmben a rendező, hanem csak annyit képzel el ebből a maga számára, amennyire szüksége van. És máris röppen tovább. Már újra él a kiskirályfi. ...Másképp, amikor azt mondja egy szülő, hogy a gyereke

megrémül, amikor megjelenik a sárkány, és arra kéri őt, hogy sárkányost többé ne meséljen, akkor az nem azt jelenti, hogy ő keltett szorongást a gyerekekben a sárkány képével. A gyerek ugyanis szorong. Amit nem értünk, az szorongást kelt. A gyerek még sok mindent nem ért a külső világból, és a saját belső világából. Ha a szorongása még normális, akkor örül a sárkánynak, mert majd jön a királyfi, aki legyőzi, és ő ezt ki tudja várni. És ez: feldolgozás.”

Ulrike Lehmkuhl német pszichológus úgy fogalmaz, hogy a gyerekeknek van egy szörnyszükséglete. A mesében az is jó, hogy a fenyegetés, a szörny konkrét formában megjelenik. Mert jobban kezelhető a szorongás, ha a félelmeinket valami megtestesíti. A sárkány, a kísértet, a félelmetes mesei szimbólumok valójában a félelemérzés levezetésének különféle módozatai.

Mit meséljünk?- A baba első könyvétől az önálló olvasásig

A **babák első könyvében**, melyet már **egy éves kor körül** is lapozhatunk gyermekünkkel - ha van kedve hozzá, és nem eszi, hanem nézi -, nem történeteket találunk, hanem egy oldalas egy rajzos lapokat. Ezek alapján a baba **az őt körülvevő** legfontosabb használati tárgyak nevével ismerkedik. Egyszerű használati tárgyakkal, házi állatokkal és a babalét történéseivel találkozhatunk az oldalakon (pl. eszik, fürdik, alszik). Egyszerű vonalú, **egy oldalon egyféle dolgot** ábrázoló képeskönyvet próbáljunk választani.

Majd **két-három éves korig** olyan meséket mesélünk, mely **a mindennapi életükről szól**, akár állatmeseként kiskönyvekből vagy fejből, az aznapi történésekből fűzött rövid történeteket, vagy leporellókat. Pl. Marék Veronika Kippkopp és Boribon sorozatát, Bartos Erika Bogyó és Babóca,

valamint Anna és Peti sorozatát, majd Vakondos és Babaros köteteket vehetünk nekik.

Az óvodát megelőző időszakban is sokat tehetünk tehát azért, hogy a könyvek, a mesék a mindennapi élet részévé váljanak. Gyermeünk még nem beszél, de már sok mindent megért. Kis élete történéseit kezdi először értelmileg bontogatni. Meséljük el esténként, hogy mi történt aznap velük. Ezt úgy is tehetjük, hogy egy maciról mesélünk, aki valójában ő, később nagyon megkedvelik az ilyen jellegű meséket. Idővel ők is hozzátesznek dolgokat.

Később áttérhetünk a kevesebb képet, több szöveget tartalmazó, hosszabb mesékre: például Égből Pottyant Mesék, Bálint Ágnes Labdarózsa kötetei, Csukás István Mirr-Murrja, Rege Sándor Gumimókus kalandjaira, a Pom pom mesékre vagy Berg Judit Csiribí köteteire.

Bálint Ágnes Mazsola köteteit **négy év körül** már végighallgatják a gyermekek. Janikovszky Éva, Lázár Ervin és Fésűs Éva meséivel is ismerkedhetünk.

Öt-hat évesen vehetjük elő a **rövidebb népmeséket**, majd csak **ezután** következnek az eredetiben olvasott **klasszikus tündérmesék**, és **hosszabb népmesék**, népmese-feldolgozások, például a Grimm-mesék, Benedek Elek meséi.

Hibát követhetünk el, ha a tündérmesékből kihagyjuk a gonosz boszorkát, a népmesékből a kegyetlenek tünő tettet. A mese, mint ahogy a katonásdi játék és más szerepjátékok, **nagyszerű eszköze a gyermekekben élő félelmek, szorongások kiélésére, kivetítésére.** A

klasszikus és jó mesékben a jó és a rossz harca mindig feloldáshoz vezet, csak olvassuk végig, ne féljünk, hogy megijesztjük vele gyermekünket.

Kisiskolás korban **az ifjúsági regényeket** olvashatjuk, pl. a Brumi sorozatot, az eredeti Micimackót, Pinokkiót, Bálint Ágnes: Tündér a vonaton és más meseregényeit, Berg Judit Rumini sorozatát. A nagy klasszikus ifjúsági regényekbe sokszor már önállóan kezdenek bele a gyermekek, de az esti felolvasást még ekkor is szeretik. Meséljünk tehát nekik, még kisiskoláskorban is!

Komolyabb **tündérmeséket és klasszikusokat** ma már széles körben terjesztenek **lerövidített változatban**, könyv vagy diamese formájában. Így ezekkel sokszor már korábban is megismerkednek a gyermekek, mint a felsorolásban. A feldolgozásokat **érdemes átnézni**. Nem biztos, hogy érdemes elébe menni az eredeti műnek, ha mégis akkor fussuk át a szóhasználatot, és nézzük meg, hogy a rövidítés miatt nagyon sérül-e az eseményszál.

Ha fél a mesétől

Ha gyermekünk fél egy-egy mesétől, diamesétől, akkor egy ideig ne olvassuk neki. Később vissza lehet rá térni, amikor az idő múlásával már nem kelt rossz érzést az adott szereplő vagy cselekményszál. A gyermekek különböző mértékben és kiszámíthatatlanul is érzékenyek lehetnek egy-egy figura jellemére, vagy túlságosan azonosulnak a bajba keveredett alakkal. Ez a természetes dolog válthatja ki ellenállásukat, vagy sírással való reagálásukat egy-egy mesére.

Mese és olvasás, olvasásra nevelés

Azok a gyerekek, **akiknek rendszeresen olvasnak**, általában maguk is olvasó felnőttekké válnak. Két dologgal nevelhetjük gyermekeinket olvasó emberré. Az egyik, amit tehetünk, hogy **minden nap lefekvés előtt olvassunk mesét**, vagy meséljünk gyermekünknek. Ezt egészen pici kortól el lehet kezdeni az esti lefekvés szerűtartás részeként. Nemcsak az olvasás örömet és hasznosságát hozza magával, hanem növekvő gyermekeink későbbi életében is érzelmi biztonságot és a nap szép zárását jelenti. A másik ösztönző erő az, ha a gyermek úgy nő fel, hogy azt látja **szülei is szívesen forgatnak könyveket**.

Fejből is mondhatunk, nemcsak olvashatunk mesét! Ha nem tudunk kitalálni, akkor biztos mindenki észrevette már, hogy a gyermekek nagyon szeretik, ha **szülei saját gyermekkorukról** mesélnek nekik. Nagyobb gyerekek pedig szívesen hallgatnak történeteket a **saját kiskorukról**. A kisgyermekeknek **fontos az ismétlődés, a kiszámíthatóság**. Biztonságot ad és ugyanúgy elvarázsolja őket, mint a mesében egy új fordulat, szereplő vagy váratlan csattanó.

Felhasznált irodalom és forrás:

Muhi Klára: Gyerekek és mesefilmek - www.filmvilag.hu

Jakabosné Kovács Judit: Mese, mese, mátka - www.babafalva.hu